

PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC KHỞI NGHIỆP CHO SINH VIÊN NGÀNH KINH TẾ, TRƯỜNG CAO ĐẲNG KINH TẾ - KỸ THUẬT ĐIỆN BIÊN

Lê Thị Thu Hương
Trường Cao đẳng Kinh tế - Kỹ thuật Điện Biên

Tóm tắt: Trong bối cảnh nền kinh tế số và hệ sinh thái khởi nghiệp đổi mới sáng tạo tại Việt Nam đang phát triển mạnh mẽ, việc phát triển năng lực khởi nghiệp cho sinh viên không chỉ là một xu hướng tất yếu mà còn là một yêu cầu cấp thiết đối với các cơ sở đào tạo nghề, nhất là trong lĩnh vực kinh tế. Bài viết phân tích thực trạng năng lực khởi nghiệp của sinh viên ngành Kinh tế tại Trường Cao đẳng Kinh tế - Kỹ thuật Điện Biên, từ đó đề xuất một số giải pháp nhằm thúc đẩy tư duy, kỹ năng và hành động khởi nghiệp trong môi trường giáo dục nghề nghiệp vùng cao.

Từ khóa: Khởi nghiệp, sinh viên, năng lực khởi nghiệp, giáo dục nghề nghiệp, kinh tế vùng cao.

DEVELOPING ENTREPRENEURIAL CAPACITY FOR STUDENTS MAJORING IN ECONOMICS, DIEN BIEN COLLEGE OF ECONOMICS AND TECHNOLOGY

Le Thi Thu Huong
Dien Bien College of Economics and Technology

Abstract: In the context of the rapidly growing digital economy and innovative startup ecosystem in Vietnam, developing entrepreneurial capacity for students is not only an inevitable trend but also an urgent requirement for vocational education institutions, especially in the field of economics. This paper analyzes the current state of entrepreneurial capacity among economics students at the Dien Bien College of Economics and Technical Industries, and proposes several solutions to promote entrepreneurial thinking, skills, and action within the vocational education environment in mountainous regions.

Keywords: Entrepreneurship, students, entrepreneurial capacity, vocational education, mountainous economy.

Nhận bài: 06/06/2025

Phản biện: 15/06/2025

Duyệt đăng: 18/06/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong bối cảnh nền kinh tế toàn cầu chuyển dịch mạnh mẽ theo hướng số hóa và đổi mới sáng tạo, phát triển năng lực khởi nghiệp (NLKN) cho sinh viên ngành Kinh tế là yêu cầu cấp thiết. Sinh viên ngành này có nền tảng kiến thức vững về thị trường, tài chính, quản trị, nhưng cần được trang bị thêm tư duy khởi nghiệp, kỹ năng vận hành dự án và khả năng thích ứng thị trường để trở thành doanh nhân tương lai. Việc phát triển NLKN giúp sinh viên chủ động tạo việc làm, giảm áp lực thất nghiệp, đồng thời góp phần nâng cao chất lượng cuộc sống.

Tại các địa phương vùng cao như Điện Biên – nơi thiếu cơ hội việc làm trong các doanh nghiệp lớn – tinh thần khởi nghiệp sẽ giúp sinh viên phát triển các mô hình kinh doanh gắn với tiềm năng địa phương như nông nghiệp sạch, du lịch cộng đồng, OCOP, logistics vùng cao..., góp phần phát triển kinh tế bền vững và mang bản sắc địa phương.

Chủ trương của Đảng và Nhà nước về xây dựng hệ sinh thái khởi nghiệp quốc gia xác định giáo dục khởi nghiệp cho HSSV là nhiệm vụ trọng tâm. Trường Cao đẳng Kinh tế – Kỹ thuật Điện Biên, với vai trò đào tạo nhân lực cho Tây Bắc, cần đặc biệt chú trọng phát triển NLKN cho sinh viên ngành Kinh tế. Đây là nhiệm vụ chiến lược, lâu dài nhằm tạo ra thế hệ lao động sáng tạo, thích nghi tốt với thị trường hiện đại, góp phần xây dựng nền kinh tế địa phương vững mạnh.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Khái niệm năng lực khởi nghiệp

NLKN là tổng hợp các phẩm chất, kiến thức, kỹ năng và thái độ cần thiết để một cá nhân có thể hình thành, phát triển và vận hành một ý tưởng kinh doanh. Theo Tổ chức Hợp tác và Phát triển Kinh tế (OECD), NLKN bao gồm: tư duy sáng tạo, năng lực ra quyết định, kỹ năng quản trị, khả năng đánh giá rủi ro và sự kiên trì.

Trong GDNN, năng lực khởi nghiệp cần được hiểu không chỉ là tạo ra doanh nghiệp mới mà còn là khả năng áp dụng tư duy khởi nghiệp trong công việc và cuộc sống.

2.2. Bối cảnh khởi nghiệp ở Việt Nam và Điện Biên

Hệ sinh thái khởi nghiệp tại Việt Nam những năm gần đây phát triển mạnh mẽ, được đánh giá là năng động hàng đầu Đông Nam Á. Làn sóng khởi nghiệp sáng tạo lan rộng trên nhiều lĩnh vực nhờ vào sự phát triển của công nghệ số, thương mại điện tử, fintech và chuyển đổi số. Chính phủ đã ban hành nhiều chính sách hỗ trợ như Đề án 844, Đề án 1665 cùng các chương trình ươm tạo, kết nối và tài chính. Tuy nhiên, khởi nghiệp vẫn gặp nhiều thách thức như thiếu vốn, kinh nghiệm, thị trường cạnh tranh và khung pháp lý chưa hoàn thiện. Đáng chú ý là sự phát triển khởi nghiệp còn mất cân đối giữa các vùng, tập trung chủ yếu ở đô thị.

Tỉnh Điện Biên tuy còn nhiều khó khăn về kinh tế - xã hội nhưng có tiềm năng phát triển khởi

ng nghiệp gắn với lợi thế địa phương như nông nghiệp hữu cơ, du lịch cộng đồng, chế biến nông sản, sản phẩm văn hóa bản địa. Dù đã có những nỗ lực tổ chức hoạt động hỗ trợ khởi nghiệp, hệ sinh thái tại đây vẫn còn sơ khai, thiếu liên kết và nguồn lực. Sinh viên các trường nghề, đặc biệt là ngành Kinh tế, còn gặp nhiều rào cản như thiếu vốn, kỹ năng, môi trường thực hành và kết nối thị trường.

Do đó, phát triển năng lực khởi nghiệp (NLKN) cho sinh viên tại các tỉnh miền núi như Điện Biên là nhiệm vụ quan trọng và chiến lược nhằm hình thành lực lượng lao động sáng tạo, góp phần phát triển kinh tế - xã hội bền vững, phù hợp với định hướng quốc gia và xu thế toàn cầu.

2.3. Thực trạng NLKN của SV ngành Kinh tế tại Trường Cao đẳng Kinh tế - Kỹ thuật Điện Biên

2.3.1. Nhận thức về khởi nghiệp

Trong những năm gần đây, cùng với sự lan tỏa mạnh mẽ của phong trào khởi nghiệp trên cả nước, SV Trường CĐKTKT Điện Biên cũng đã bắt đầu hình thành nhận thức nhất định về khởi nghiệp, đặc biệt là SV theo học các ngành thuộc khối Kinh tế như: Kế toán, Tài chính ngân hàng... Kết quả khảo sát thực tế tại Trường cho thấy, đa số SV đều ý thức được tầm quan trọng của khởi nghiệp trong bối cảnh kinh tế hiện nay. Họ cho rằng khởi nghiệp là con đường để tự tạo việc làm, khẳng định bản thân và đóng góp cho sự phát triển của địa phương. Một số SV có mong muốn mở cửa hàng kinh doanh nhỏ, khởi nghiệp trong lĩnh vực nông nghiệp sạch, thương mại điện tử hoặc du lịch cộng đồng – gắn với tiềm năng và đặc thù của tỉnh Điện Biên. Tuy nhiên, khi đi sâu vào tìm hiểu, có thể thấy rằng nhận thức về khởi nghiệp của SV vẫn còn ở mức sơ khai, thiên về lý tưởng và thiếu nền tảng thực tiễn. Cụ thể: Nhiều SV còn nhầm lẫn giữa “khởi nghiệp” và “làm kinh doanh nhỏ lẻ”, chưa hiểu rõ khái niệm khởi nghiệp đổi mới sáng tạo – vốn là nền tảng của phong trào Startup hiện đại. Sự tự tin còn hạn chế, đặc biệt là về năng lực quản lý, kỹ năng hoạch định chiến lược, lập kế hoạch tài chính, gọi vốn và phân tích thị trường. Chưa có nhiều cơ hội tiếp cận với các mô hình khởi nghiệp thực tế, thiếu môi trường trải nghiệm và sự hỗ trợ từ các vườn ươm, trung tâm đổi mới sáng tạo. Tâm lý e ngại rủi ro còn phổ biến, nhất là trong bối cảnh kinh tế của nhiều gia đình còn khó khăn, SV không dám “mạo hiểm” theo đuổi ý tưởng khởi nghiệp.

Bên cạnh đó, nội dung khởi nghiệp mới chỉ được lồng ghép bước đầu trong một số môn học chuyên ngành; các hoạt động hỗ trợ, tư vấn, cố

vấn khởi nghiệp tại Trường còn thiếu chiều sâu và chưa được tổ chức bài bản. Từ thực trạng trên, có thể thấy rằng việc nâng cao nhận thức và tư duy khởi nghiệp bài bản cho SV Trường CĐKTKT Điện Biên là một nhiệm vụ quan trọng. Đây không chỉ là việc dạy cho SV “biết khởi nghiệp”, mà còn giúp họ tư duy như một người khởi nghiệp, sẵn sàng thích ứng, đổi mới và biến ý tưởng thành hành động trong thực tiễn nghề nghiệp.

2.3.2. Kiến thức và kỹ năng khởi nghiệp

Trong quá trình đào tạo nghề gắn với thực tiễn địa phương, Trường CĐKTKT Điện Biên đã từng bước chú trọng tích hợp nội dung khởi nghiệp vào chương trình đào tạo, đặc biệt đối với các ngành thuộc khối Kinh tế. Tuy nhiên, khi đánh giá tổng thể về mức độ trang bị kiến thức và kỹ năng khởi nghiệp cho SV, có thể nhận thấy vẫn còn nhiều khoảng trống và thách thức cần khắc phục.

Phần lớn SV đã được tiếp cận với các khái niệm cơ bản liên quan đến hoạt động kinh doanh như: lập kế hoạch kinh doanh, quản lý tài chính, marketing căn bản, quản trị nhân sự... Tuy nhiên, kiến thức về khởi nghiệp đổi mới sáng tạo – vốn là tinh thần cốt lõi của phong trào startup hiện đại – còn khá hạn chế. Cụ thể: Nhiều SV chưa nắm rõ quy trình phát triển một ý tưởng khởi nghiệp thành mô hình kinh doanh khả thi, bao gồm các bước nghiên cứu thị trường, định vị sản phẩm, kiểm chứng mô hình, tiếp cận khách hàng mục tiêu... Kiến thức về luật Doanh nghiệp, luật Sở hữu trí tuệ, quy trình đăng ký kinh doanh, gọi vốn và quản lý rủi ro trong khởi nghiệp còn rất mờ nhạt hoặc chưa được học một cách bài bản. Các nội dung mang tính xu hướng như: khởi nghiệp số, ứng dụng công nghệ trong kinh doanh, mô hình kinh tế chia sẻ, kinh tế tuần hoàn vẫn chưa được đưa vào giảng dạy chính thức hoặc còn rời rạc, chưa hệ thống. Kỹ năng mềm và kỹ năng nghề nghiệp là yếu tố then chốt trong việc hiện thực hóa các ý tưởng khởi nghiệp. Tuy nhiên, hiện nay SV của Trường vẫn gặp nhiều hạn chế trong các kỹ năng quan trọng sau: Kỹ năng phát hiện vấn đề và tìm kiếm ý tưởng còn mang tính thụ động; SV thường lúng túng khi bắt đầu xây dựng đề án kinh doanh thực tế. Kỹ năng làm việc nhóm, thuyết trình, trình bày ý tưởng và thương thuyết chưa được rèn luyện bài bản, khiến SV thiếu tự tin khi tham gia các cuộc thi hoặc pitching với nhà đầu tư giả định. Kỹ năng lập kế hoạch tài chính, quản trị dòng tiền, cân đối chi phí và lợi nhuận còn yếu; nhiều SV chưa hình dung được tính khả thi tài chính của ý tưởng mình đưa ra. Kỹ năng sử

dụng công nghệ và nền tảng số trong kinh doanh (digital marketing, bán hàng online, quản lý qua phân mềm, thiết kế nội dung số...) chưa thành thạo, nhất là với SV đến từ vùng sâu vùng xa, điều kiện tiếp cận công nghệ còn hạn chế. Bên cạnh đó, việc thiếu môi trường thực hành khởi nghiệp, chưa có trung tâm hỗ trợ khởi nghiệp hoặc vườn ươm ý tưởng trong Nhà trường cũng là rào cản lớn khiến kỹ năng khởi nghiệp của SV chưa có điều kiện phát triển toàn diện.

2.3.3. Môi trường hỗ trợ khởi nghiệp trong Nhà trường

Môi trường học đường đóng vai trò rất quan trọng trong việc hình thành và phát triển năng lực khởi nghiệp của SV. Đây là nơi không chỉ cung cấp kiến thức nền tảng, mà còn là nơi hun đúc tinh thần đổi mới sáng tạo, khích lệ tư duy dám nghĩ – dám làm và hỗ trợ SV hiện thực hóa các ý tưởng khởi nghiệp. Tại Trường CĐKTKT Điện Biên, trong những năm gần đây, Nhà trường đã có những bước đi ban đầu nhằm tạo dựng môi trường thuận lợi cho hoạt động khởi nghiệp của SV, song vẫn còn nhiều hạn chế cần khắc phục. Tổ chức các buổi tuyên truyền, hội thảo, tọa đàm về khởi nghiệp: Nhà trường đã phối hợp với các tổ chức đoàn thể (Đoàn thanh niên, Hội sinh viên) để tổ chức các buổi nói chuyện chuyên đề, tọa đàm trao đổi với doanh nhân, cựu SV thành đạt... giúp SV có cái nhìn thực tế hơn về hành trình khởi nghiệp. Khuyến khích SV tham gia các cuộc thi khởi nghiệp cấp trường, tỉnh và khu vực như: “Ý tưởng khởi nghiệp học sinh sinh viên” (SV.STARTUP), “Ngày hội khởi nghiệp tỉnh Điện Biên”... Các cuộc thi này là sân chơi để SV rèn luyện kỹ năng, trình bày ý tưởng và kết nối với chuyên gia. Lồng ghép nội dung khởi nghiệp vào một số môn học chuyên ngành, tạo điều kiện cho SV tiếp cận với kiến thức cơ bản về xây dựng kế hoạch kinh doanh, lập dự án, phân tích thị trường...

Mặc dù đã có những hoạt động bước đầu, nhưng môi trường hỗ trợ khởi nghiệp trong nhà trường còn thiếu tính hệ thống và bền vững, cụ thể: Chưa có trung tâm hoặc bộ phận chuyên trách hỗ trợ khởi nghiệp như: trung tâm đổi mới sáng tạo, vườn ươm khởi nghiệp, không gian sáng tạo mở... khiến hoạt động khởi nghiệp thiếu địa chỉ cố định để SV tìm đến khi cần tư vấn hoặc hỗ trợ. Thiếu đội ngũ cố vấn, huấn luyện viên (mentor, coach) chuyên môn có kinh nghiệm thực tiễn để đồng hành với SV trong quá trình phát triển ý tưởng. Chưa xây dựng được mạng lưới kết nối với doanh nghiệp, quỹ đầu tư, tổ chức hỗ trợ khởi

ngiệp bên ngoài, trong khi đây là yếu tố quan trọng để SV mở rộng tầm nhìn và tìm kiếm cơ hội thực tế. Nguồn lực tài chính và cơ sở vật chất phục vụ hoạt động khởi nghiệp còn hạn chế; các ý tưởng khởi nghiệp của SV thường dừng lại ở mức “đề xuất trên giấy”, khó có điều kiện triển khai thử nghiệm. Tâm lý xem khởi nghiệp là hoạt động phong trào hoặc không phù hợp với SV trường nghề vẫn còn hiện hữu, làm giảm mức độ đầu tư nghiêm túc từ cả SV lẫn một bộ phận giảng viên.

Để tạo dựng một môi trường khởi nghiệp thực chất và hiệu quả, vai trò của Nhà trường là then chốt, thể hiện ở việc: Đưa hoạt động khởi nghiệp vào chiến lược phát triển dài hạn, tích hợp trong kế hoạch đào tạo và phát triển SV toàn diện. Thành lập bộ phận phụ trách công tác khởi nghiệp, xây dựng lộ trình hoạt động cụ thể và có người chịu trách nhiệm điều phối xuyên suốt. Liên kết với các tổ chức, doanh nghiệp, quỹ khởi nghiệp để tạo thành hệ sinh thái mở – giúp SV tiếp cận thực tiễn và có cơ hội thử sức trong môi trường kinh doanh thật. Đào tạo, bồi dưỡng giảng viên phụ trách khởi nghiệp, giúp họ có thể vừa giảng dạy, vừa hướng dẫn, cố vấn và đồng hành cùng SV.

2.4. Nguyên nhân ảnh hưởng đến năng lực khởi nghiệp

Thiếu định hướng từ sớm: Chương trình giáo dục phổ thông và cả giáo trình nghề chưa lồng ghép đầy đủ yếu tố khởi nghiệp.

Hạn chế trong giảng dạy tích hợp: Giảng viên chưa được bồi dưỡng về giảng dạy khởi nghiệp hoặc thiếu công cụ hỗ trợ.

Môi trường kinh doanh thực tế còn khó tiếp cận: SV chưa có nhiều cơ hội cọ xát thực tế với thị trường, đặc biệt là thị trường đặc thù miền núi.

Thiếu niềm tin và sự ủng hộ từ gia đình: Nhiều phụ huynh vẫn mong con “ra trường đi làm nhà nước” hơn là tự lập nghiệp.

2.5. Giải pháp phát triển năng lực khởi nghiệp cho SV ngành Kinh tế

2.5.1. Đổi mới chương trình và phương pháp giảng dạy

Tích hợp nội dung khởi nghiệp vào các môn học chuyên ngành như: Kinh tế học, Marketing, Kế toán; Thiết kế học phần “Khởi nghiệp cơ bản” như một môn học bắt buộc, kết hợp lý thuyết với mô phỏng thực tế; Sử dụng phương pháp học qua dự án (PBL), học theo tình huống thực tiễn ở địa phương.

2.5.2. Xây dựng hệ sinh thái khởi nghiệp trong nhà trường

Thành lập “Phòng khởi nghiệp và đổi mới sáng tạo”, có chức năng tư vấn, hỗ trợ, kết nối

SV với các nguồn lực. Tạo không gian sáng tạo (Innovation Hub) để SV phát triển ý tưởng, làm việc nhóm. Tổ chức thường xuyên các cuộc thi ý tưởng, trại khởi nghiệp, phiên chợ SV.

2.5.3. Hợp tác với doanh nghiệp và các tổ chức hỗ trợ khởi nghiệp

Ký kết hợp tác với các doanh nghiệp địa phương, đặc biệt là doanh nghiệp trẻ, để tổ chức thực tập, cố vấn khởi nghiệp. Mời chuyên gia, doanh nhân về giảng dạy chuyên đề hoặc huấn luyện ý tưởng. Tận dụng các quỹ khởi nghiệp cấp tỉnh, các dự án từ Sở KH&CN, Sở GD&ĐT để hỗ trợ tài chính.

2.5.4. Phát triển đội ngũ giảng viên khởi nghiệp

Tổ chức tập huấn cho giảng viên về phương pháp dạy học khởi nghiệp, kỹ năng cố vấn khởi nghiệp. Khuyến khích giảng viên tham gia các khóa đào tạo do các tổ chức như VCCI, ADB, ĐH Ngoại thương tổ chức.

2.5.5. Truyền thông và thay đổi nhận thức

Tổ chức ngày hội khởi nghiệp định kỳ để lan tỏa tinh thần đổi mới sáng tạo. Xây dựng các gương mặt SV tiêu biểu trong khởi nghiệp làm hình mẫu truyền cảm hứng. Truyền thông cho phụ huynh hiểu đúng về ý nghĩa và giá trị của việc SV khởi nghiệp.

III. KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ

Kết luận

Phát triển NLKN cho SV ngành Kinh tế tại Trường CĐKTKT Điện Biên là một nhiệm vụ hết sức cấp thiết và có ý nghĩa thực tiễn quan trọng trong bối cảnh nền kinh tế số và xu hướng đổi mới sáng tạo đang diễn ra mạnh mẽ. Qua khảo sát và phân tích, có thể thấy rằng SV đã bắt đầu có nhận thức tích cực về khởi nghiệp, tuy nhiên kiến thức và kỹ năng khởi nghiệp còn hạn chế, chưa đáp ứng đầy đủ yêu cầu thực tiễn. Môi trường hỗ

trợ khởi nghiệp trong nhà trường dù đã có những bước đi tích cực, nhưng chưa thực sự hoàn chỉnh và thiếu tính hệ thống, thiếu nguồn lực và sự liên kết với bên ngoài.

Để phát huy tối đa tiềm năng của SV, nâng cao khả năng cạnh tranh và đáp ứng nhu cầu phát triển kinh tế - xã hội của địa phương, việc xây dựng một môi trường khởi nghiệp bài bản, đồng bộ và thực chất trong nhà trường là hết sức cần thiết.

Kiến nghị

Đưa phát triển NLKN thành một trong những mục tiêu chiến lược của Nhà trường, tích hợp sâu vào chương trình đào tạo và các hoạt động giáo dục kỹ năng mềm cho SV ngành Kinh tế.

Thành lập trung tâm hoặc bộ phận chuyên trách hỗ trợ khởi nghiệp, làm đầu mối tổ chức các hoạt động, kết nối với doanh nghiệp, quỹ đầu tư và các tổ chức hỗ trợ khởi nghiệp. Đẩy mạnh đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ giảng viên về khởi nghiệp đổi mới sáng tạo, kết hợp mời chuyên gia, doanh nhân tham gia giảng dạy, hướng dẫn SV.

Xây dựng các hoạt động ngoại khóa, câu lạc bộ khởi nghiệp, tổ chức cuộc thi ý tưởng kinh doanh nhằm tạo sân chơi thực tế, rèn luyện kỹ năng và khích lệ tinh thần khởi nghiệp cho SV.

Tăng cường liên kết với các doanh nghiệp, tổ chức hỗ trợ, vườn ươm khởi nghiệp trong và ngoài Tỉnh, tạo điều kiện cho SV tiếp cận nguồn vốn, thị trường và môi trường thực hành.

Hỗ trợ phát triển ý tưởng khởi nghiệp bằng nguồn kinh phí khởi nghiệp nội bộ hoặc huy động từ bên ngoài, tạo điều kiện cho SV thử nghiệm, vận hành mô hình kinh doanh.

Xây dựng văn hóa khởi nghiệp trong nhà trường, khuyến khích sự sáng tạo, dám nghĩ, dám làm, chấp nhận rủi ro và học hỏi từ thất bại.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Nguyễn Thị Lan Hương (2021). “Giáo dục tài chính cá nhân cho sinh viên trong bối cảnh chuyển đổi số”, Tạp chí Kinh tế và Dự báo, số 20(778), tr. 42–45.
2. <https://dean1665.vn/news/su-kien-sv-startup/page-4/>
3. <https://moet.gov.vn/tintuc/Pages/tin-tong-hop.aspx?ItemID=10473>